

kunnen bekijken op de commerciële zender, begeleid door uitsluitend superlatieven natuurlijk.

Ook las ik een interview met de regisseur van 'het spook'. Dat lijkt me een sympathieke, verstandige man. Hij beklaagde zich erover dat het publiek tegenwoordig alleen nog maar behoefte heeft aan sprookjes in plaats van aan realiteit. Zelfs een musical als 'west side story' zou hij niet meer kunnen regisseren, op Broadway of in het circus-theater, er zou onvoldoende publiek voor zijn, het verwijst te duidelijk naar een vervelende maatschappelijke realiteit. Het publiek kan niet alleen maar heerlijk wegdromen in een lawine van oog en oorstrelende effecten. Natuurlijk verslinden de mensen alle roddels en alle nieuwtjes. Vorstenhuizen, smeergeldschandalen, michael jacksons pedofiele uitstapjes, het wordt allemaal genoten maar vooral vrees ik omdat je er verder toch niet over hoeft na te denken, omdat je het eigenlijk altijd al geweten hebt en omdat het geen enkele consequentie heeft behalve misschien voor de c.d. omzet van michael maar daar kunnen we ook niet echt mee zitten. Net als deze plastic superstar, die dus misschien goddank niet alleen maar van plastic is, leven wij inmiddels in een bijna perfect pretpark, met ongekende attracties, met vooral onbeperkte mogelijkheden tot afleiding. Ook wij leven inmiddels in een maar al te echt 'neverland'.

Eerder dit jaar stapte in Nederland een staatssecretaris op. Ze had ruzie gekregen met haar partijgenoten en die hadden haar als een baksteen laten vallen. Op de televisie konden wij zien hoe zij, elske ter veld, haar aftreden bekend maakte, in tranen uitbarste en werd afgevoerd door een vriendin. Het waren dramatische beelden. Men sprak er schande van, het zou te prive zijn geweest. Zelden hoorde ik iets hypocrieters. Iedere dag razen er meer programma's over het tv scherm die alleen maar bedoeld lijken om tranen te genereren, bij de deelnemers aan de programma's en bij de kijkers. En dan zie je ineens een niet gerepeteerde traan, een echte emotie in een troebele politieke situatie en landelijke gene slaat toe. Voor iets wat niet tot op de sekonde is geregisseerd bestaat in neverland kennelijk geen ruimte.

Is er nog ruimte voor kunst in neverland? Het culturele seizoen is weer begonnen en we zijn inmiddels alweer overstelpt met krantjes, folders, brochures, beschouwingen en inleidingen. Het aanbod lijkt alweer groter dan ooit, de meningen, de vooroordelen ook. Het repertoire van gezelschap A lijkt wat traditioneel dus minder spannend. Gezelschap B doet twee onbekende stukken

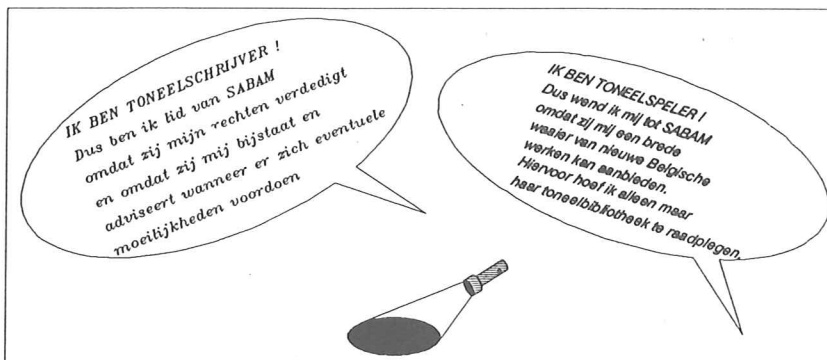
van X, dat belooft dus wel avontuur, als toneelgroep C een blijspel op het repertoire neemt mag dat dus beschouwd worden als een geintje. Het theaterfestival beleeft nu zijn zevende editie, te voorspellen was dat er een artikeltje moest verschijnen waarin dit evenement voorspelbaarheid verweten wordt. Maar ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat die foldertjes en krantjes etc er alleen maar zijn omdat ze er moeten zijn, dat die artikeltjes geschreven worden omdat dat ze nu eenmaal geschreven moeten, dat er een zevende theaterfestival georganiseerd wordt omdat er ooit een eerste is geweest. Dat er toneel gemaakt wordt omdat er nu eenmaal subsidie is, of een sponsor. Dat als er in neverland iets ontstaat, dat het dan eigenlijk alleen nog maar kan verdwijnen maar dat het er verder helemaal niet toe doet en dat het ook helemaal niets uitmaakt. Kunst, en dus ook toneel, is vervelend want je hebt er niet om gevraagd maar je moet er toch eigenlijk wel iets van vinden.

Het is kenmerkend voor neverland nu dat het te maken heeft, of misschien ook helemaal niet, met een oorlog, in het voormalige Joegoslavië, waar we geen zinnig woord over kunnen of willen zeggen en die dus maar gewoon doorgaat en die we verschrikkelijk vinden en waar we helemaal niks aan kunnen doen behalve af en toe een vliegtuig sturen en een handjevol gewonden opereren. Het kost ons al moeite genoeg om niet al te duidelijk te laten merken dat het ons absoluut helemaal niets interesseert, zoals niets ons meer interesseert dat de lengte van een videoclip overschrijdt, dat dieper gaat dan het glansje op een glossy-magazine, dat om een standpunt vraagt, dat tot een ruzie uitnodigt, dat zich niet alleen maar houdt aan onze afspraken, onze vooroordelen.

Wat moet je doen als theatermaker in

zo'n landschap waar een geestelijke agent orange, een cultureel ontbladeringsmiddel overheen is gegaan? Dames en heren, ik zou het bij god niet weten. Ik weet dat het onzin is om toneel te maken. Dat je alleen maar onmiddellijk terecht komt in een zinloze carrousel van instanties, deskundigen, jury's, vscd-tralala en geldschietters. Het enige wat ik me zou kunnen voorstellen is dat ik een soort toneel zou maken waarin ik alleen nog maar met het publiek te maken heb. Dat ik iets maak waar eigenlijk niemand iets van weet, dat er op een gegeven moment gewoon is. Geen affiches, geen reclame, geen kritieken, wat mij betreft niet eens een kassa, en al helemaal geen marketing, het is er, ergens, en toevallig raken er een aantal toeschouwers in verzeild, ze weten nauwelijks waarin, want programma's zijn er natuurlijk ook niet, laat staan een reisschema, want de voorstelling reist niet, en die toeschouwers kijken en huilen en lachen en ze vertellen aan vrienden en kennissen over wat ze hebben gezien en die komen dan natuurlijk ook weer kijken en die vertellen weer enz. enz. en dan is het er dus eindelijk, toneel dat er eigenlijk helemaal niet kan zijn, dat zich aan alles en iedereen onttrekt, waar ik dus verder weinig over kan zeggen, dat er wel ooit moet komen en de titel van die voorstelling is uiteraard: neverland.

Gerardjan Rijnders

IK BEN TONEELSCHRIJVER !
Dus ben ik lid van SABAM
omdat zij mijn rechten verdedigt
en omdat zij mij bijstaat en
adviseert wanneer er zich eventuele
moeilijkheden voordoen

IK BEN TONEELSPELER !
Dus wend ik mij tot SABAM
omdat zij mij een brede
waaier van nieuwe Belgische
werken kan aanbieden.
Hiervoor hoef ik alleen maar
haar toneelbibliotheek te raadplegen.

**Aarzel niet ! Bel ons (02/230.26.60) of breng ons een bezoekje !
(Aarlenstraat 75-77 te 1040 Brussel)**

IS EEN MULTIDISCIPLINAIRE AUTEURSVERENIGING